

Aan MRA-bestuur
Kopie aan Emiel Reiding, Remco Rienties
Van Najat Azogagh, MRA-directie, 06-10379186, n.azogagh@amsterdam.nl
Kim Ruys, Provincie Noord-Holland, ruysk@noord-holland.nl

Onderwerp MRA kennis-missie New York
Datum 26 mei 2023

Verslag Kennismissie MRA New York 25-28 april 2023

Aan het MRA-bestuur worden de volgende punten voorgelegd:

1. Kennisnemen van het reisverslag van de MRA-missie naar New York City (NYC) op 25-28 april 2023, die gekoppeld was aan een missie van AIB en de gemeente Amsterdam.
2. Kennisnemen en bespreken van de belangrijkste algemene leerpunten en resultaten uit de missies naar New York (hieronder, na het reisverslag, ook een overzicht van inhoudelijke leerpunten):
 - De samenwerking tussen de MRA, AIB en de gemeente Amsterdam zorgt voor een brede vertegenwoordiging en versterkt zowel de relatie met NY als ook de onderlinge relaties tussen de deelnemers; de missies waren daarmee complementair.
 - De MRA heeft tijdens deze missie vooral kennis opgehaald en gedeeld over circulair en innovatief bouwen, waarbij de delegatie heeft geleerd dat New York expertise heeft in realisatiekracht en bevordering van private investeringen en community building. Inhoudelijk is er veel kennis uitgewisseld en opgehaald, waarbij er met name veel inspiratie is opgedaan op de uitvoering en samenwerking met de omgeving.
 - Bedrijven waarderen de uitwisselingen en matchmaking met Amerikaanse partners, wat heeft geleid tot concrete leads en deals. Daarnaast vonden de bedrijven het ook interessant om in contact te komen met de publieke partijen die op hun werkterrein actief zijn in de MRA.
 - Het aansluiten van de MRA op een brede missie, of dit nu van de gemeente Amsterdam is of vanuit het Rijk, kan waarde toevoegen aan het uitbreiden van onderlinge en internationale contacten. Echter, het kan ook leiden tot verwarring en

- een te grote belasting voor de ontvangende (NYC) en ondersteunende (consulaat) partij. Om dit te voorkomen, zou het nuttig zijn om meer gezamenlijk op te trekken, zodat er ruimte is om van elkaars programma's te leren en misverstanden en overvraging bij de ontvangende partij te verminderen. Daarbij dient ook opgemerkt te worden dat het consulaat een beperkte taak en rol opvatting heeft (meet gericht op culturele uitwisseling), voor de brede (economische) agenda zou de ambassade meer betrokken moeten zijn. Meer tijd in de voorbereiding had hierbij geholpen.
- Een scherper internationaal profiel van MRA en bijbehorende communicatiemiddelen zijn noodzakelijk voor effectieve profilering. Hieraan wordt momenteel gewerkt.

Reisverslag

Van 25-28 april vond de MRA-kennismissie naar New York (NY) plaats. Deze missie had als doel om enerzijds het internationaal profiel van de MRA te versterken en anderzijds de samenwerking tussen kennisinstellingen, overheden en netwerkorganisaties in de MRA en New York te bevorderen op het gebied van toekomstbestendig bouwen (circulair, energiezuinig en klimaat adaptief). In het MRA-bestuur van 24 februari 2023 is tevens vastgesteld om de missie als pilot te organiseren en achteraf te concluderen of dit de juiste vorm en inhoud heeft voor een profileringsaanpak.

De MRA-delegatie bestond uit 9 personen (waarvan 3 personen namens, en op kosten van, de MRA) van diverse overheden, kennisinstellingen en netwerkorganisaties onder leiding van de Commissaris van de Koning van de Provincie Noord-Holland en portefeuillehouder Public Affairs van het MRA-bestuur. Tegelijkertijd met de MRA-missie vond ook de Amsterdamse/AIB-missie plaats geleid door wethouder Sofyan Mbarki van de gemeente Amsterdam, gericht op handelsbevordering, acquisitie, relatiebeheer, MBO-onderwijs, startups en congressen. Zowel voorafgaand als tijdens de missie is onderling samengewerkt en zijn programmaonderdelen in gezamenlijkheid georganiseerd en uitgevoerd.

New York en Amsterdam zijn twee grootstedelijke regio's. Hoewel New York veel groter is dan de MRA, staan de twee metropolen voor vergelijkbare uitdagingen, vooral daar waar het gaat om klimaatbestendigheid, energiezuinig en circulariteit in de bouw. Naast de maatregelen die we kunnen nemen om de CO₂-uitstoot te verminderen en netto nul te bereiken, moeten we kijken naar een betere aanpassing van de gebouwde omgeving aan de gevolgen van klimaatverandering. Klimaatbestendig, circulair en energiezuinig bouwen vraagt om nieuwe bouwoplossingen en samenwerking tussen overheden, organisaties in de bouwsector en kennisinstellingen. Tijdens ons bezoek hebben we veel inspirerende voorbeelden gezien die aantonen dat New York net als de MRA voortdurend op zoek is naar manieren om veerkrachtigere infrastructuur en nieuwe samenwerkingsconcepten te ontwikkelen tegen klimaatverandering.

De delegatie heeft een divers programma gevolgd met focus op circulair, klimaatbestendig en energiezuinig bouwen, samenwerking met New York en de nieuwe stedelijke economie.

De MRA-delegatie kreeg een rondleiding langs diverse publiek-private investeringen in de openbare ruimte, onder meer de **'High line'**, een voormalige spoorlijn/industriële zone die op initiatief van burgers uitgegroeid is tot een van de meest tot de verbeeldingsprekende ontwikkelingen van New York. We kregen een inkijk in een van de **vastgoedprojecten van Tishman Speyer** op de Hudson Yards. Hier zagen we hoe publieke en private samenwerking kan bijdragen aan het maken van grote infrastructurele investeringen. Ook kreeg de delegatie een presentatie en rondleiding van Arcadis en OneArchitecture over de **Big U**; waarbij een U-vormige structuur rond het zuidelijke deel van Manhattan bescherming biedt tegen overstroming aan de laaggelegen en dichtbevolkte stad met 200.000 inwoners, 21.000 bedrijven en 51 miljoen toeristen per jaar. In het ontwerp van dit nieuwe beveiligingssysteem zijn ook de economisch, sociale en ecologische ontwikkelingen van Manhattan meegenomen. De aanleg van de grootschalige infrastructuur wordt hier gecombineerd met wijkverbetering en bevordering van de gemeenschapszin door de aanleg van parken, het op peil houden van kwaliteit van sociale woningbouw en actieve inwonerparticipatie.

Een ander interessant project is de **'Gowanus Canal Conservancy project'** in Brooklyn. Dit voormalig moeras en nu woon-werkgebied kampt met overstromingen, onder andere tijdens 'hurricane Katrina' in 2013, vervuiling door de zware industrie ter plaatse en wordt nu op basis van een nieuw bestemmingsplan herontwikkeld. **The Gowanus Canal Conservancy** (Een gemeenschapsorganisatie) neemt de taak op zich om deze ontwikkelingen in goede banen te begeleiden. De kracht van de gemeenschap kwam hier duidelijk naar voren, waarbij coöperatieve samenwerking zorgt voor verbinding tussen bewoners, bedrijven en overheden en een toename van zowel de leefbaarheid als de economische kracht van het gebied.

Ook maakte wetgeving rondom groene daken, waarbij de staat New York groene daken op nieuwe gebouwen verplicht heeft gesteld, onderdeel uit van deze missie. Het **'Brooklyn Grange Farm project'** toont aan hoe community gedreven stedelijke ontwikkeling kan bijdragen aan bewustwording rond gezonde en duurzame voedselproductie, groene leefomgevingen, gemeenschapszin en aan klimaatadaptatie door het ontlasten van riolen tijdens hevige regenval. Volgens de directrice van dit project moet 'rooftop farm' niet gezien worden als een oplossing voor de voedselvraag van de stad, aangezien de boerderij niet economisch rendabel is in enge zin. De maatschappelijke baten liggen vooral in de gemeenschapszin en bijdragen aan bewustwording rond biodiversiteit en klimaatadaptatie.

Het bezoek aan de **'Brooklyn Navy Yard'**, waarbij de innovatiekracht van het verleden de rode draad is in de ontwikkeling van een innovatief maakindustriegebied, liet wederom zien hoeveel uitvoeringskracht de stad heeft. Hierbij is bewust ingezet op het scheiden van de werkfunctie met wonen. Hierdoor kunnen bedrijventerreinen in de stad worden behouden en herontwikkeld. Dit en alle bovengenoemde initiatieven bieden interessante mogelijkheden voor het duurzaam herontwikkelen van vergelijkbare (haven)gebieden in ons eigen regio.

Naast de bezoeken aan bovengenoemde projecten, is er ook met de **Nederlandse Consul Generaal, Ahmed Dadou**, en de Amerikaanse journalist en historicus, **Russel Shorto**, gesproken over de gedeelde geschiedenis met New York en er is afgesproken om na te gaan of we een samenloop kunnen organiseren in het kader van de jubileumviering 'Amsterdam 750 en New York 400 jaar'.

Verder hebben we een **rondetafelgesprek** gehost op de Clipper over de woningbouw opgave en de ambities van duurzame bouwen van beide metropolen. Aan dit gesprek namen naast de delegatieleden van AIB ook diverse vertegenwoordigers deel vanuit New York, zoals de Mayors office, Regional planning authority en de Energy building exchange.

Bevindingen uit dit gesprek zijn:

- In vergelijking met de MRA kent New York minder integrale bouwplannen (ieder gebied wordt apart ontwikkeld) door gebrek aan regionale coördinatie, politieke wil/draagvlak, bureaucratie en weerstand vanuit de samenleving.
- Daarentegen ligt de realisatie slagkracht vanuit het private initiatief, dankzij overheidssteun en vrijstelling van belastingen tijdens de bouwperiode (free tax), hoger dan bij ons.
- In New York ligt de focus meer op energiebesparing in gebouwen (70% van de Co2 uitstoot) dan op circulair biobased materiaal gebruik, wat kansen biedt voor Nederlandse ondernemers.
- Omdat vergelijkbare convenanten rond toekomstbestendig bouwen (zoals we die in MRA hebben) te vrijblijvend blijken te zijn (doordat de overheid weinig indirect kan sturen), worden grote investeerders in NY nu via wetgeving en het MKB via subsidies aangespoord om te verduurzamen.
- Sociale woningbouw (met een aandeel van 6-7 % in NY het grootste aandeel van de VS, vergelijk eens met onze discussies over minimaal 30 %) heeft weliswaar de aandacht, maar boekt nog weinig resultaat/opschaling, omdat de middelen hiervoor ook voor energie armoede worden ingezet.
- Veel meer dan bij ons wordt de community in het planvormings- en realisatieproces betrokken en ondersteunt vanuit private, publieke en semipubliek middelen.

De Mayors Office of Energy and Climate Justice heeft achteraf bevestigd in contact te willen blijven met de MRA over deze thema's. Er zal in een digitaal vervolg worden gegeven aan deze eerste kennismaking.

Tot slot, is **Koningsdag** gevierd met de relaties uit New York en de delegaties van de gemeente Amsterdam/AIB. Deze activiteit bood de gelegenheid om te netwerken: bestaande relaties te versterken en nieuwe relaties aan te gegaan.

Inhoudelijke leerpunten

Geconcludeerd kan worden dat deze missie en dus ook internationale samenwerking voor alle betrokken partijen in de MRA nuttig en waardevol is, maar dat effectieve en succesvolle

samenwerking in de regio en met New York niet vanzelfsprekend is. De belangrijkste inhoudelijke leerpunten uit deze missie zijn:

- De privaat-publieke verhoudingen in de VS en concreet in NY zijn historisch natuurlijk anders gegroeid dan in ons land en onze regio. Gegeven de grote transities waar we voor staan zien we hier evenwel om te leren van de verhoudingen in NY: ook in onze regio zijn er duidelijke mogelijkheden voor meer (groot en klein) privaat initiatief (communities) en een andere (soms juist minder sturende, maar meer faciliterende/ondersteunende) rol voor de overheid. En meer ruimte en waardering voor organisaties die in de tussenruimte opereren, niet publiek en niet privaat, maar met gemengde funding. Dit vraagt om verdere uitwerking.
- Rond klimaatadaptatie gebeurt er heel veel in NY, met grote realisatiekracht. Met veel inzet van Nederlandse expertise. Daar liggen ook voor de komende jaren veel kansen voor ons bedrijfsleven.
- Op het gebied van circulair bouwen gebeurt er nog weinig in NY, beneden onze verwachting. Voor de kennisuitwisseling betekende dit dat we weinig van NY hebben kunnen leren. Het laat echter zien dat hier ruimte is voor bedrijven in onze regio die hierop al sterk ontwikkeld zijn.
- Wij zijn beter in plannen maken; zij zijn beter in uitvoering. Wat wel opvallend en leerzaam is dat in de *zoning* (soort bestemmingsplan) ruimte voor werken ((maak industrie) expliciet in de stad behouden blijft en beschermd wordt tegen oprukkende woningbouw. Zo blijft de reistijd naar die locaties voor praktisch opgeleiden kort, waar deze bij ons steeds langer wordt doordat wonen en werken steeds verder uit elkaar komen te liggen.
- Algemeen: soms waren de presentatie wel erg lang. Meer "wat willen zij vertellen" dan dat wij tevoren hadden uitgedacht wat wij willen weten, brengen en/of halen.

Vervolg

We gaan gezamenlijk :

- Verkennen hoe we de samenwerking specifiek met New York verder kunnen concretiseren en versterken. Er zullen digitale calls worden opgezet om vervolgstappen te bespreken (daar hebben meerdere Amerikaanse gesprekspartners expliciet om gevraagd).
- Een internationale strategie voor de MRA opzetten. Gezamenlijk bepalen wat de criteria, uitgangspunten, focusgebieden en voorwaarden zijn op regionale schaal om samenhang en synergie te organiseren tussen de individuele missies via een meer gerichte en planmatige aanpak? Eind dit jaar zal hierover een advies worden voorgelegd aan het MRA-bestuur

Het eindproduct van deze opdracht is een compacte presentatie waarin wordt ingegaan op bovenstaande vragen en die kan dienen als startpunt voor nadere gesprekken op ambtelijk en bestuurlijk niveau en eventueel als input voor de nieuwe MRA-agenda. We denken daarbij aan de volgende werkwijze en tijdsplan:

Juni:	Opstellen en afstemmen opdracht
Juli:	Verstrekken opdracht
Sept:	Startbijeenkomst opdrachtnemers en samenstellen werkgroep (met daarin vertegenwoordigers van de MRA en andere belanghebbenden die internationaal actief (willen) zijn en een belang kunnen hebben bij een gemeenschappelijk internationaal beleid.
Sept-nov:	Uitvoering opdracht (verkenningbijeenkomsten van opdrachtnemers met werkgroep, eventueel ondersteund door een externe expert)
Dec:	Presentatie van uitkomsten/vervolgestappen aan DO MRA. Hierna wordt een advies opgesteld dat wordt getoetst bij MRA-voorzitter Halsema en portefeuillehouder PA Arthur van Dijk.
Dec:	Advies voorleggen aan MRA Platforms/MRA bestuur